



Vogels kijken langs De Digitale Snelweg

Nummer 75

Peter C. Meijer

Aprilgrap?

Een Gierzwaluw? Gevonden op 21 februari? Dat kan natuurlijk niet! Als je meldt dat je dan een Gierzwaluw hebt gevonden is er wat aan de hand. Toch kwam zo'n melding van Guus van Duin. Hij schrijft: 'De vogel is nogal plat en hij mist één vleugel. Hij maakt een redelijk gemummificeerde indruk, maar toch ook weer niet zoals ik dat ken uit de binnenzijde van ultradroge schoorsteenpijpen van elektriciteitscentrales. De pennen zijn droog en stevig, de kopveertjes bijna vers zacht... Het lijkt een adulte vogel.' De vondst werd door Guus meegenomen en op de foto gezet. Guus wilde het exemplaar niet aan een museum afgeven en bewaarde hem in zijn vriezer. Daarin kunnen ook eventuele parasieten bewaard blijven zonder dat er nieuwe bijkomen. Wel wilde Guus met de vogel naar het Zoölogisch Museum in Amsterdam om de vondst te laten determineren en daarbij de leeftijd en eventuele bijzonderheden vast te laten leggen. Hoe kwam de vogel hier in februari? Guus oppert zelf enkele mogelijkheden: 'Er zijn diverse scenario's te verzinnen voor de herkomst van deze vogel. Er is bijvoorbeeld een huis gerenoveerd en de vogel is daar ingesloten. Nadat het huis werd afgebroken is de vogel met de sloopspullen meegenomen, van de kar gevallen en door ons opgepikt'. Het zou een 1-aprilgrap kunnen zijn, die zo ongeveer in de trant van het volgende scenario verloopt: 'Iemand weet dat Guus van Duin en medevinder Moon Rijnen langs de Amstel gingen fietsen en de grappenmaker denkt: weet je wat? Ik gooi die ouwe Gierzwaluw een keer op straat. Kan je lachen...' Guus mijmert verder dat hem 'een opmerkelijk geval te binnen schiet van een jonge, levende (?) Gierzwaluw in Amsterdam, ergens diep in



De Gierzwaluw die gevonden werd op 21 februari 2009 in Amsterdam. Foto: Guus van Duin.

november'. Ruud Vlek reageert op deze melding: Dat stukje over twee ingesloten Gierzwaluwen te Amsterdam is van de hand van Frank Visbeen en stond in het blad van de Vogelwerkgroep Amsterdam, Gierzwaluw 31(1): 18-19 (1993). Het betrof een vondst op 18 december op een zolder op Hoogte Kadijk 53 van één dode en één nog levende Gierzwaluw. Er werd onderzoek ingesteld op die zolder, omdat de bewoner dacht dat het om Dwergvleermuizen *Pipistrellus pipistrellus* handelde'. Ruud heeft ook een suggestie over de herkomst van de Gierzwaluw die Guus vond: 'Aan de Weesperzijde (langs de oostzijde van de Amstel) zijn diverse zijstraten met behoorlijk grote gierzwaluwkolonies. Misschien kunnen ze op het Zoölogisch Museum Amsterdam proberen vast te stellen hou oud het kadavertje is. Het kan natuurlijk bij renovatiewerkzaamheden op een dak onder de pannen aangetroffen zijn en daarna op straat beland zijn. De vroegste voorjaarswaarneming van een Gierzwaluw in Amsterdam werd gedaan door Frank de Miranda en dateert van eind maart'. Ruud heeft ook nog een bron met een zeer late waarneming: 'Op 20 december 1958 was er een waarneming van een Gierzwaluw te Sprang-Capelle (N.-Br.). De vogel jaagde gedurende tweeëneenhalf uur boven een boomgaard. Er is een overtuigende brief daarover van H.J. de Jong die is opgenomen in het archief van P.B. Jansen dat zich

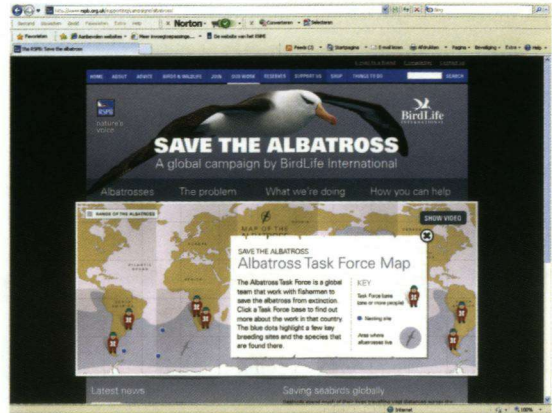
bevindt in het Zoölogisch Museum (zie ook de rubriek Veldwaarnemingen in *het Vogeljaar* 7(1):112), alsmede in de Avifauna van Noord-Brabant (1965) bladzijde 194'.

Kees Camphuysen meldt dat zijn 'vriend Frank van den Ende op 28 februari 1984 een Gierzwaluw vond op de Hondsbossche Zee-wering. Dat was allerminst een mummie. De vogel is verzameld om de ongelovigen te bekeren...' Verder wijst Kees op een tweede februariavondst, door Martin Reuter bij Breezanddijk op 12 februari 2000. Het betrof hier een zeer oud overschot. Het lijktje moet het vijf à zes maanden hebben uitgehouden op het plaveisel. Dat is wel merkwaardig, maar misschien schuilt er meer tussen hemel en aarde dan wij denken? Uiteraard is Guus naar het Zoölogisch Museum van Amsterdam geweest. Daar heeft Kees Roselaar bevestigd dat het een adulte Gierzwaluw betreft die waarschijnlijk tot laat in het seizoen gevlogen heeft. Dit concludeert Kees op grond van de sleet van het verenpak.

Aan de vogel is geroken door Tineke Prins. Zij blijkt een echte 'lijkensuffelaarster' te zijn. Guus schrijft hierover dat zij 'haar geheime wapen over de vogel heeft laten gaan, maar niets bijzonders rook. Dit lijkt een grap, maar dat is het niet. Tineke heeft het vermogen om te ruiken waar een vogel zich heeft opgehouden. Ze rook zo snel geen dakpannen!'

Redt de albatros

De problematiek van de 'lange-lijnvisserij' is al verscheidene keren in deze rubriek aan de orde geweest. Informatie daarover is ook te vinden op: <http://www.savethealbatross.net>. Jaarlijks komen miljoenen albatrossen en stormvogels om door deze vorm van visserij. Het betreft vooral de visserij op tonijnen en zwaardvissen. BirdLife South



De website van BirdLife over de bedreigingen voor zeevogels.

Africa heeft zich tot doel gesteld deze slachting aan te pakken. Uit een persbericht van 23 januari 2009 blijkt dat zij hier succes mee boeken. Ten overstaan van de Prins van Wales werd gemeld dat van de tweeëntwintig soorten albatrossen die bedreigd worden, er inmiddels achttien soorten zijn die weer toekomst hebben. Dit succes is te danken aan een goede samenwerking tussen de regering, de visserij en BirdLife South Africa. Er wordt gesteld dat er nu van elke honderd albatrossen die in de wateren rond Zuid-Afrika naar vis zoeken, vijfentachtig gespaard worden. Dat is een mooi resultaat. De toegepaste aanpak verdient dus navolging.

In 2006 heeft BirdLife in Zuid-Afrika samen met de Britse Royal Society for the Protection of Birds (RSPB) een commissie in het leven geroepen onder de naam Albatross Task Force (ATF). Er zijn instructeurs opgeleid die op vissersschepen mochten helpen. Zij zagen erop toe dat het vissen werd uitgevoerd op zo'n manier dat daarbij de minste schade aan de albatrossenstand werd toegebracht. In het persbericht zegt de voorzitter van de langelijvisserij op tonijn, Don Lucas: 'Only by working together can we achieve the main objective which is to have a sustainable and viable fishery in South Africa. We support the work of the ATF and encourage our members and fishermen to carry scientists and conduct research on board fishing vessels to improve mitigation measures'.

Meer vogels in de stad

Lon Veldman wijst ons op de stadvogelcampagne die in Leiden gestart werd op 25 januari 2009. Op de webpagina van de gemeente Leiden die daarvoor wordt gebruikt (<http://www.leiden.nl/dspage.asp?objectid=68807>), lezen wij: 'Samen

Ortolanen nog altijd een lekkernij

Over Ortolanen schreef ik eens een artikel met de kop 'Ortolanen smaken lekker'. Destijds vond ik het al heel merkwaardig dat in vorige eeuwen Ortolanen gegeten werden. Dat de Hongaar Kókay Szabolcs ons ook in deze tijd nog kan wijzen op een YouTube-film daarover is helemaal ongelooflijk. Kijk op: <http://www.youtube.com/watch?v=8y4MS7mSzX8&feature=related>. Op deze film is Jeremy Clarkson te zien. Hij vergastte in 2002 zijn bureu op een heerlijk maal. Clarkson is een Engelse televisie-interviewer en journalist. In het Verenigd Koninkrijk zou je dit al helemaal niet verwachten. Schande toch! De Belg Walter Roggeman vult aan: 'Vergeet niet dat dit ook de laatste wens betrof van voormalig president van Frankrijk François Mitterrand. Zijn laatste maal bestond uit Ortolanen in één of andere soep gekookt'. Voor een Fransman zou je nog de schouders kunnen ophalen, maar voor een Engelsman... Kókay Szabolcs meldt later per e-mail dat Ortolanen ook in Hongarije inmiddels al vijf tot acht jaar geleden voor het laatst hebben gebroed. Zelf hoorde hij in 1996 voor het laatst een zingend exemplaar. In Duitsland heb ik de soort in het Havelland aangetroffen. In een laan hoorde ik daar drie exemplaren zingen. Wat een genot en wat jammer dat de zang in Nederland niet meer te horen is. Ook in Duitsland gaat de soort trouwens achteruit. In sommige streken daar is deze al helemaal verdwenen. Er is trouwens beschreven dat de vogels tussen Paderborn en Bielefeld een speciaal Senne-dialect hebben. Wijlen Klaus Conrads heeft hiernaar onderzoek gedaan. Het blijkt dat Paul Tout ('touty') het filmpje op YouTube heeft gezet. Het is inmiddels (maart 2009) 75.000 keer bekeken. Hopelijk draagt deze publicatie eraan bij dat deze kwetsbare soort wat beter beschermd zal gaan worden. Paul denkt niet dat de achteruitgang alleen wordt veroorzaakt omdat Fransen erg graag kleine vogeltjes believen. Omgevingsfactoren zijn van grotere invloed, met name veranderende vegetaties in het landschap. Op de grens van Slovenië en Italië ligt de Karst. Hier leefde ooit een grote populatie Ortolanen, maar ook hier zijn de meeste

vogels verdwenen. Op enkele plaatsen waar nog open landschap is en waar granen verbouwd worden, zoals op kalkgronden, vindt men deze soort nog wel. In het Ucka Reservaat (in Istrië en Kroatië) wordt de soort nog gevonden op plekken waar bosbranden hebben gewoed. Nu er weer bomen en struiken groeien, is de soort verdwenen en hebben de Cirlgors en de Grijszors hun plek ingenomen.

Roodborsten en Roodstaarten

Als men Roodborsten en Roodstaarten nu eens lekker klaar zou maken en verorberen dan zou de firma Duke uit Lelystad deze vogels niet hoeven vangen uit gebouwen. U vraagt zich af of de auteur een zonne-steek heeft opgelopen. Zeker niet, want dit gebeurt! Hanneke Huiskamp wees ons op: <http://www2.minlnv.nl/lnv/algemeen/dr/FFwet/ff7508toek002.pdf>. Uit het document op deze website blijkt dat de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een ontheffing verleende aan Duke van de bestaande verbodsbepalingen voort de volgende soorten: Ekster, Huismus, Kauw, Kokmeeuw, Zwarte Kraai, Merel, Roodborst, Zwarte Roodstaart, Spreeuw, Turkse Tortelduif en Zilvermeeuw. Het bedrijf mocht met deze vogels 'datgene doen dat nodig is om overlast te voorkomen'. 'Dat gepoep op mijn planten en tegels moet ook maar eens afgelopen zijn!', liet Hanneke ons weten.

Gieren in India

In de Indiaase krant 'Mail Today on Sunday' wordt er melding van gemaakt dat de toch al bedreigde gieren in dat land slachtoffer worden van malaria. Volgens het bericht gaan heel veel mensen in India dood aan malaria. Nu zijn kennelijk ook de laatste gieren aan de beurt. Een centrum voor cellulaire en moleculaire biologie, dat gevestigd is in de Indiaase plaats Hyderabad, trekt deze conclusie uit een onderzoek dat men heeft verricht. Dit zou komen door het middel 'Dyclofenac'. Dit middel is door de regering in India verboden. Daardoor kunnen muskieten nu malaria overbrengen op vogels. Dr. C.J. Janse reageert op een bericht hierover met: 'Vogels kunnen doodgaan als een gevolg van een infectie met malaria. Bekend zijn de voorbeelden van pinguïns in dieren-tuinen die stierven aan een malaria-

infectie. De parasieten die malaria veroorzaken bij (inheemse) vogels, zijn niet infectieus voor de mens. Malariaparasieten van de mens worden overgedragen door muggen van het geslacht *Anopheles*, terwijl malariaparasieten van vogels voornamelijk worden overgedragen door muggen van het geslacht *Culex* waarvan *C. pipiens* en *C. quinquefasciatus* de bekendste zijn'.

Hoe het met Malaria in Nederland zit, is te lezen op een website van het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC): <http://www.lumc.nl/con/1040/81028091214221/811070045282556/811070331492556/>. Daar vindt u onder andere ook de volgende artikelen: 'Avian malaria in Europe: an emerging infectious disease?' (2008)', 'Avian Malaria in Rotterdam Zoo (2003)' en 'UK penguins struck by avian malaria (1999)'. Deze documenten worden op de website van het LUMC beschikbaar gesteld als PDF-bestand. Wie het artikel 'Is malaria the cause for decline in the wild population of the Indian White-backed vulture (*Gyps bengalensis*)?' over het lot van de gieren in India wil lezen, kan terecht op: <http://www.indiaenvironmentportal.org.in/files/Is%20malaria%20the%20cause%20for%20decline.pdf>.

In memoriam: Rob Goldbach
Op 7 april werd Rob Goldbach doodgetrapt door een olifant in India. De Telegraaf meldde het nieuws via: http://www.telegraaf.nl/binnenland/3654643/_Gedode_Nederlander_hoogleraar_.html?p=1,1. Rob was onder andere ook vogelaar en maakte ooit deel uit van het trio Jan Bais, Hidde Bult en Rob Goldbach die in de jaren zestig en zeventig veel leuke meldingen hadden. Die meldingen kwamen vooral uit Limburg en



Rob Goldbach † zit als tweede van links. Hij was gedurig op zoek naar zeldzame vogelsoorten. Deze opname is gemaakt in het Nationale Park Kaziranga in India. De tocht op de olifant door het park op zoek naar vogels werd hem helaas fataal. Foto: Rob Hutchinson.

ook uit het gebied 'De Hamert'. Zo werden deze gebieden goed op de kaart gezet. Later werd Rob viroloog en hij was verbonden aan de Hogeschool van Wageningen. Ik kwam hem regelmatig in het veld tegen. Hij hield er ook van zeldzame



Op een website die is gemaakt in opdracht van de United States Fish and Wildlife Service staat het jaarrapport 'The State of the Birds 2009', waarin recente ontwikkelingen in Amerikaanse vogelpopulaties worden besproken. Veel aandacht is er vanzelfsprekend voor de vele bedreigingen voor vogelsoorten, maar er zijn ook positieve berichten te vinden in het rapport. Op de website is ook een film te bekijken met een samenvatting van de toestand. Ook is er het volledige rapport te vinden.

vogelsoorten te zoeken. Ik wens zijn vrouw Evelien en hun zonen en familie sterkte bij het verwerken van dit verlies. Zie ook: <http://www.robgoldbach.nl/>. Daar vindt u een overzicht van de vele reisverslagen die Rob schreef. Hij bezocht vogelgebieden verspreid over de hele wereld.

Bedreigde vogelsoorten in de Verenigde Staten
In april en mei 2009 bezocht ik Texas. Bij het voorbereiden van die reis trok een website over

bedreigde vogels in de Verenigde Staten mijn aandacht. De link <http://www.stateofthebirds.org> toont een video met daarop beelden van diverse bedreigde vogelsoorten. Op 19 maart 2009 werd er een persconferentie gehouden bij de presentatie van het rapport: 'The State of the Birds of the United States of America 2009'. U kunt een PDF-versie van het rapport ophalen via de website. In bossen, graslandgebieden en droge gebieden is de populatie van sommige soorten flink afgenomen. Er zijn 67 soorten bedreigd en 184 soorten zitten in de gevarezone. Moerasvogels blijken het goed te doen in de Verenigde Staten. Hun populatie is daar toegenomen.

Blijft de Steppekievit?

Remco Hofland vertelde over zijn trieste belevenis met betrekking tot het afschieten van Steppekieviten in 'Vroege Vogels'. Hij was in Syrië op zoek naar goede plekken en hij vond een plek met wel 1800 exemplaren van deze soort. Er werd ter plaatse ook voor het plezier op deze zeldzame vogel geschoten. Dit natuurlijk tot groot verdriet van Remco. Lees verder op: <http://www.natuurbericht.nl/default.asp?id=1162>.

Regenperikelen

Mensen zijn doorgaans niet erg verzot op regen. Niet verwonderlijk dus dat veel gekeken wordt naar de bekende website 'buienradar'. Kijk om niet van de regen in

de drup te komen ook eens op: <http://www.buienradar.nl/motregenradar.aspx>. Dit ter kennisname.

Nostalgie

Zo langzamerhand zijn het nog alleen steeds maar ouder wordende senioren die met veel gevoel voor het verleden praten over De Beer. Een geïnteresseerde jongere vraagt zich dan doorgaans af waar die lieden het toch over hebben. Die jongeren hebben een computer en besteden achter dat apparaat meer tijd dan met het lezen van een boek. Ed Buijsman, ook auteur van het boek 'Natuurmonument De Beer: een eerste klas landschap', heeft daarom een dvd gemaakt met daarop allerlei beeldfragmenten die De Beer betreffen.

Via website: <http://www.natuurmonumentdebeer.nl/> is deze dvd te bestellen. U betaalt daarvoor het geringe bedrag van €5,00. Dat is inclusief verzendkosten.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren dan kunt u mij bellen of schrijven. Mijn website vindt u op <http://www.petercmeijer.nl>. Daar vindt u een link naar *het Vogeljaar* en de genoemde links in dit artikel. Ook de websites van vogelaars en vogelorganisaties kunt u er vinden.

■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer, (0227) 50 35 59, e-mail: digitalesnelweg@petercmeijer.nl.